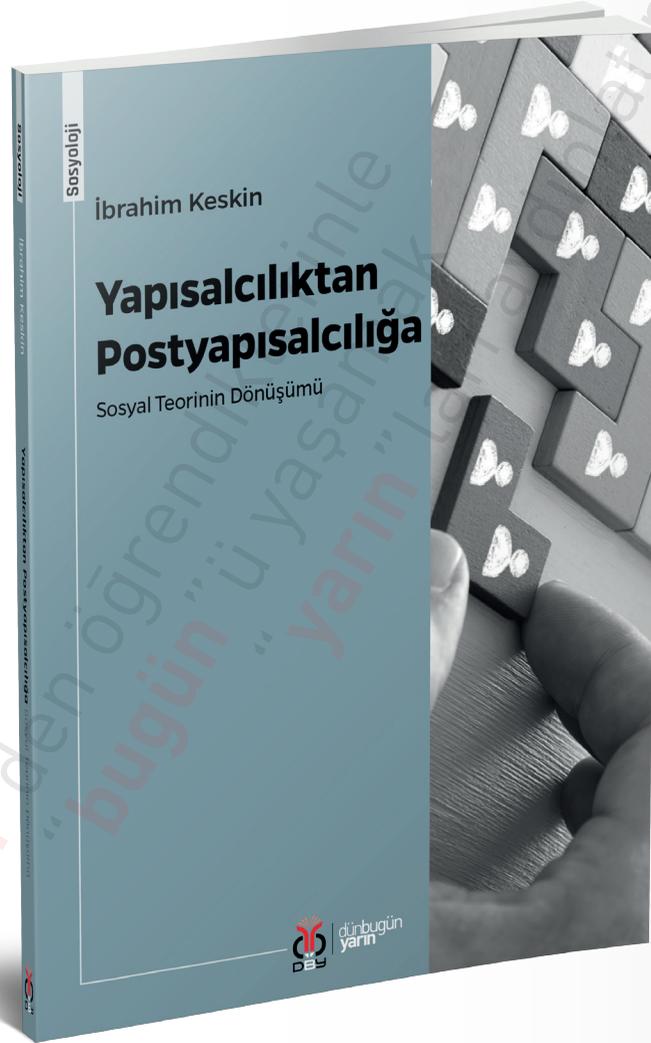

İbrahim Keskin

Yapısalcılıktan Postyapısalcılığa

Sosyal Teorinin Dönüşümü

Bu PDF dokümanı, kitabın bir kısmını içermektedir.
DBY okurları için özel olarak oluşturulmuştur.

“dün” den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

“dün” den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

“dün”den öğrendikleriyle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

İçindekiler

Önsöz..... 9

Giriş 13

BİRİNCİ BÖLÜM

Yapısalcılık, Yapısalcı Kültür Analizi ve Yapısalcılığın

Mantıksal Sonuçları..... 25

Yapısalcılık 25

Yapısalcılığın Tarihsel Bağlamı..... 27

Yapısalcılık Nedir?..... 31

Ferdinand de Saussure: Yapısal Dilbilim ve Yapısalcılığın
Gelişmesi 38

Göstergenin Zorunsuzluğu: Gösteren- Gösterilen Ayrımı..... 44

Dil (Language) – Söz (Parole)..... 50

Eşzamanlılık (Synchrony) ve Artzamanlılık (Diachrony)..... 53

İşaretlerin Rastlantısal (Arbitrary) Özelliği ve Anlamın
Oluşmasında Farklılıkların Rolü..... 56

Yapısalcılık ve Rus Biçimciliği..... 61

Prag Okulu.....	63
Yapısalcı Kültür Analizi	65
Claude Lévi-Strauss ve Sistem Olarak Kültür	65
Lévi-Strauss'un Yapısal Antropolojisinin Düşünsel Arka Planı.....	67
Lévi-Strauss'un Yapısal Antropolojisinde Yapı.....	71
Kültüre Yönelik Farklı Bir Perspektif Olarak Yapısalcı Kültür Analizi	74
Yapısalcılığın Mantıksal Sonuçları	87
Modern Ortodoks Özne Eleştirisi ve Hümanizmden Kopuş ya da Öznenin Adem-i Merkezileşmesi	88
Evrimci-İlerlemeci (Lineer) Tarih Nosyonunun Reddi ve Tarih Kavrayışına Dair Farklı Bir Perspektif	93

İKİNCİ BÖLÜM

Postyapısalcılık	99
Yapısalcılıktan Postyapısalcılığa; Yapısalcılığın Radikalleştirilmesi ve Eleştirisi	99
Michel Foucault: Yapısalcılığın Sınırlarından Postyapısalcılığa.....	112
Bir Tür Analiz Tarzı Olarak Arkeoloji ve Soykütüğü (Geneology).....	116
Modern Disiplin Ve İktidar Biçimi Olarak Büyük Kapatılma: Panoptikon, Disiplin ve İktidar	120
Modern Dönemde Öznelerin İnşasının Analizi Olarak Öznenin Soykütüğü.....	123
Söylem, Bilgi-İktidar İlişkisi & Öznenin Yeniden Yaratımı Olarak Biyoiktidar	128
Yapısökümün Ustası Olarak Jacques Derrida.....	135
Derrida ve Yapısöküm.....	138
Söz Merkeziliğin Yapısökümü.....	142

Saussure ve Gösterge: Saussurecü Göstergebilimden Derridacı Différance'a Postyapısalcı Eleştirisi.....	149
Saflığın Öz Olarak Aranışının Yapısökümü: Lévi Strauss'un Yapısal Antropolojisinin Postyapısalcı Eleştirisi	154
Yapısalcı Dilbilim ve Yapısalcı Antropolojiden Derridacı Dekonstrüksiyona & Yeni Bir Felsefi Yazım Biçimi Olarak Différance / Fark.....	162

Kaynakça	167
-----------------------	------------

Dizin.....	173
-------------------	------------

Önsöz

E.F. Schumacher, *Aklı Karışıklar İçin Kılavuz* adlı eserinin “felsefi haritalar üzerine” bölümünde bir hikâye aktarır. Yazar, Leningrad gezisi sırasında, nerede olduğunu bulmak için, bir haritaya başvurur fakat işin içinden çıkamaz. Çünkü gezerken gördüğü birkaç büyük kiliseyi haritada bulamamaktadır. Bir rehberle sorar, rehberden “biz haritalarımızda kiliseleri göstermeyiz” cevabını alınca, haritada açık bir biçimde belirtileni gösterdiğinde “bu bir müzedir” der rehber ve ekler; “bu bizim yaşayan kilise (ibadete açık) dediklerimizden değil, sadece yaşayan kiliseleri göstermiyoruz.” Gözler önünde olan ve apaçık bir biçimde görülebilen birçok şeyi, üzerinde en çok durulan, çok önem verilen, hayata yön verdiği düşünülen şeyleri göstermeyen bir harita.¹ Bu hikâye, sosyal teorilerin nasıl inşa edildiğini izah etmeye yönelik oldukça manidar bir hikâye gibi gelmiştir. Zira bizler her ne kadar sosyal teorileri bilimsel olarak nitelemek ve bilimsel niteliğinden dolayı onlara evrensel ve genel geçer bir bilgi statüsü yükleyorsak da, nihai noktada teoriler insani öznelere birer inşası

¹ Schumacher, E.F., *Aklı Karışıklar İçin Kılavuz*, çev. Mustafa Özel, Küre Yayınları, İstanbul, 2016, s. 15.

olarak karşımıza çıkmaktalar. Dolayısıyla insani insanın tüm niteliklerini taşımaktadırlar.

Buna ilişkin bir başka hikâyeyi paylaşmakta manidar olacaktır. Deliliğin resmi tanımlayıcısı olan Amerikan psikiyatri derneği, deliliği tanımlama ve sınıflandırma yoluyla standartlaştırmıştır. Amerikan psikiyatri derneğinin belirlemesi ile deliliğin tarihsel süreçte kabul edilmiş biçimi tamamen farklılaştırılmış ve sıradan insanların deliliği kabul ettiği biçimi ile delilere gösterilen tutumları da kökten dönüştürmüştür. XVIII. ve XIX. yüzyıllarda tımarhanelerde tutulan deliler XX. yüzyılda toplumun kıyasına itilen, istenmeyen varlıklara dönüştürülmüşlerdir.

Doktora sürecinde ilgilenmeye başladığım yapısalcılık, ilgi ve merakımı kendisinden sonra postyapısalcılığa, post-felsefelerle taşıdı. Postyapısalcılık ise çağdaş sosyal teoriler ve felsefelerle hem karşılaşmama hem de onlarla hesaplaşma anlamında, düşünsel serüvenime bir imkân ve ufuk sağladı. Türk akademik ve entelektüel çevresi, çalışmamda konu edindiğim isimlerle büyük bir aşinalığa sahiptir fakat sosyal teori olarak yapısalcılığa ve postyapısalcılığa dair bütünlüklü bir Türkçe eserin bulunmadığı görülmektedir. Bu mütevazı çalışmanın Türk akademi ve entelektüel dünyasına hem bir katkı hem de bir kaynak olması umudu ve temennisi ile çalışmam sürecinde destek olanlara müteşekkir olduğumu ifade ederim. Bu anlamda elbette en büyük minnet ve şükranı hak eden merhum ebeveynlerimdir.

İlkokulu üç sınıf okumuş bir baba ve okuma yazma bilmeyen bir annenin altıncı çocukları olarak, Anadoludaki bir kasabanın köyünde dünyaya gelmiş biri olan benim için, annemin ilme ve ilim adamına duyduğu büyük saygı ve muhabbeti, önümde yol açıcı ve manevi bir muhafaza edici olmuştur. Annemin dua-

ları beni besleyen en büyük kaynağımdır... Onu çok özleyorum. Annemin ilme duyduğu aşk, ahiret yurdunda onun yoldaşı olacağına inanıyorum. Allah sizleri merhametiyle mükâfatlandırсын annem-babam.

İbrahim Keskin
Bursa, 2021

Kaynakça

- Ana Britanica Ansiklopedisi**, Ana Yayınları, İstanbul 1990.
- Aslantürk, Zeki; Amman, Tayfun, **Sosyoloji**, Çamlıca Yayınları, İstanbul 2001.
- Avtomova, Natalia, “Fransız Yapısalcılığı: Yöntem Bilimsel Birkaç Not”, **Yapısalcılık Üstüne**, Derleyen ve Çeviren: Oğuz Özügül, De Yayınları, İstanbul 1985.
- Bayrav, Süheyla, **Yapısal Dil Bilim**, Multilingual. İstanbul 1998.
- Belsey, Catherine, **Postyapısalcılık**, çev. Nursu Öрге, Dost Kitabevi, Ankara 2013.
- Best, Steven; Kellner, Douglas, **Postmodern Teori**, çev. Mehmet Küçük, Ayrıntı Yayınları, İstanbul 1998.
- Birkiye, Atilla, **Yapısalcılığın Eleştirisine Doğru**, Varlık Yayınları, İstanbul 1984.
- Bottomore T. Nisbet, **Sosyolojik Çözümlemenin Tarihi**. Yayına Hazırlayan: Mete Tunçay ve Aydın Uğur, Ayraç Yayınları, Ankara 2002.
- Canpolat, Nesrin, **Kadife Karanlık**, Su Yayınevi, İstanbul, 2005.
- Cantor, Norman F, **Twentieth-Century Culture: Modernism to Deconstruction**, Peter Lang, New York 1988.
- Cevizci, Ahmet, **Felsefe Sözlüğü**, Paradigma Yayınları, İstanbul 2005.
- Cuff, E. C. Sharrock, W. W, Francis, D. W., **Sosyolojide Perspektifler**, çev. Ümit Tatlıcan, Say Yayınları, İstanbul 2011.
- Culler, Jonathan, **Saussure**, çev. Nihal Akbulut. Afa Yayınları, İstanbul 1985.

- Culler, Jonathan. "Structuralism". **Routledge Encyclopedia of Philosophy** Çiğdem, Ahmet, **Aydınlanma Düşüncesi**, İletişim Yayınları, İstanbul 1997.
- Dean, Mitchell, **Critical and Effective Histories: Foucault's Methods and Historical Sociology**, London: Routledge, 1994.
- Derrida, Jacques "Japon Bir Dosta Mektup" çev. Merdar Atıcı- Mehveş Omay, **Toplumbilim: Jacques Derrida Özel Sayısı**, S.10 Bağlam Yay, İstanbul 1999, s.185.
- Derrida, Jacques Différance, çev. Önay Sözer, **Toplumbilim**, Jacques Derrida Özel Sayısı, Sayı 10, İstanbul 2008.
- Derrida, Jacques, "İnsan Bilimlerinin Söyleminde Yapı, Gösterge ve Oyun", çev. Özkan Gözel, **Toplumbilim, Jacques Özel Sayısı**, Bağlam Yayınları İstanbul 1999.
- Derrida, Jacques, **Gramatoloji**, çev. İsmet Berkan Bilgesu Yayınları, Ankara 2017.
- Derrida, Jacques, **Of Grammatology**, translated by Gayatri chakravorty Spivak, London, The John Hopkins University Press.
- Derrida, Jacques, **Platon'un Eczanesi**, çev. Zeynep Direk, Pinhan Yayıncılık, İstanbul 2012.
- Descartes, Rene, **Metod Üzerine Konuşma**, çev. K. Sahir Sel, Sosyal Yayınlar, İstanbul 1994.
- Elliot, Anthony, **Çağdaş Sosyal Teoriye Giriş**, çev. Ed. İbrahim Yıldız, Aylin Görgün Baran, Dipnot Yayınları, Ankara 2017.
- Fay, Brian, **Çağdaş Sosyal Bilimler Felsefesi**, çev. İsmail Türkmen, Ayrıntı Yayınları, İstanbul 2001.
- Foucault, **Cinselliğin Tarihi**, çev. Hülya uğur Tanrıöver, Ayrıntı Yayınları, İstanbul 2003.
- Foucault, Foucault, **Özne ve İktidar**, çev. Işık Ergüden, Ayrıntı Yayınları, İstanbul 2005.
- Foucault, **Büyük Kapatılma**, çev. Işık Ergüden, Ferda Keskin, Ayrıntı Yayınları, İstanbul 2015.
- Foucault, Michel, **Entelektüelin Siyasi İşlevi**, Ayrıntı Yayınları, İstanbul 2000.
- Foucault, Michel, **Seçme Yazılar 1**, çev. Osman Akınhay, yay. haz. Ferda Keskin, Ayrıntı Yayınları, İstanbul 2005.
- Foucault, Michel, **Bilginin Arkeolojisi**, Çev. Veli Urhan, Birey Yayınları, İstanbul, 1999.

- Foucault, Michel, **Deliliğin Tarihi**, çev. Mehmet Ali Kılıçbay, İmge Kitapevi Yayınları, Ankara 2006.
- Foucault, Michel, **Dicipline And Punish**, Vintage Books, New York 1979.
- Foucault, Michel, **Kliniğin Doğuşu, Tıbbî Algını Arkeolojisi**, çev. Şule Ünsaldı, Epos Yayınları, Ankara 2014.
- Foucault, Michel, **Özne ve İktidar, Seçme Yazılar**, çev. Işık Ergüden, Osman Akınhay, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 2014.
- Foucault, **Entelektüelin Siyasi İşlevi, Seçme Yazılar 1**, Ayrıntı Yayınları, İstanbul 2011.
- Game, Ann, **Toplumsalın Sökümü**, çev. M. Küçük, Dost Kitabevi Yayınları, Ankara 1998.
- Giddens, Anthony, **Sosyal Teorinin Temel Problemleri**, çev. Ümit Tatlıcan, Paradigma Yayınları, İstanbul 2005.
- Giddens, Anthony, **Sosyal Teorinin Temel Problemleri**, Paradigma Yayınları, çev. Ümit Tatlıcan, İstanbul 2005.
- Giddens, Anthony. **Sosyolojik Yöntemin Yeni Kuralları**, çev. Ümit Tatlıcan, Bekir Balkız, Paradigma Yayınları, İstanbul 2003.
- Güçlü, A. Baki ve Arkadaşları, **Felsefe Sözlüğü**, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara 2002.
- Hancock, Philp.. **The Body, Culture and Society**, First Published, Open University Pres, Buckingham – Philadelphia 2000.
- Hasan Ergin Şener, Kerim Özcan, "Postyapısalcılıktan Postmodernizme: Kamu Yönetiminde Yeni Perspektifler" **Kamu Yönetiminde Paradigma Arayışları: Kamu İşletmeciliği ve Ötesi**, Ed. Özer Köseoğlu, Mehmet Zahit Sobacı, Dora Yayınları, Bursa 2015'den https://aybu.edu.tr/hesener/contents/files/304ciliktan_Post-modernizme_Kam.pdf, (Erişim Tarihi: 19.07.2019).
- Haviland, William, **Kültürel Antropoloji**, çev. Hüsamettin İnanç ve Seda Çiftçi, Kaknüs Yayınları, İstanbul 2002.
- Hekman, Susan, **Bilgi Sosyolojisi ve Hermeneutik**, çev. Hüsamettin Arslan ve Bekir Balkız, Paradigma Yayınları, İstanbul 1999.
- Hollinger, Robert, **Postmodernizm ve Sosyal Bilimler**, çev. Ahmet Cevizci, Paradigma Yayınları, İstanbul 2005.
- Iannone, A.P., "Deconstruction", **Dictionary of World Philosophy**, Routledge, London and Newyork 2001.
- Işık, Emre, **Beden ve Toplum Kuramı: Öznenin Sosyolojisinden Bedenin Sosyolojisine**, Bağlam Yayınları, İstanbul 1998.

- Işık, Emre, **Öznenin Dili**, Bağlam Yayınları, Ankara 2000.
- Jun, J.S., rivera, M.A. “The paradox of Transforming Public Administration: Modernity versus Postmodernity Arguments” **The American Behavioral Scientist**.
- Keat, Russel; Urry, John. **Bilim Olarak Sosyal Teori**, çev. Nilgün Çelebi, İmge Kitabevi, Ankara 1994.
- Keskin, Ferda, “Sunuş; Özne ve İktidar”, Foucault, Michel, **Özne ve İktidar; Seçme Yazılar** çev. Işık Ergüden, Osman Akinhay, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 2014.
- Keskin, Ferda, “Söylem Arkeoloji ve iktidar”, **Doğu Batı Dergisi**, S. 9, Ankara 1999.
- Keskin, İbrahim, **Bir Yapısalcı Olarak Muhammed Âbid el-Câbirî’de Din-Kültür İlişkisi**, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa 2009.
- Kottak, Conrad Philp. **Antropoloji: İnsan Çeşitliliğine Bir Bakış**, çev. Sibel Özbudun ve Arkadaşları, Ütopya Yayınları, Ankara 2001.
- Kristeva, J. & Derrida, J., “Göstergebilim ve Gramatoloji”, çev. Tülin Akşin, **Toplumbilim: Jacques Derrida Özel Sayısı**, S.10, Bağlam Yayınları, İstanbul 1999.
- Küçükcalp, Kasım, **Batı Metafizikinin Dekonstrüksiyonu: Heidegger ve Derrida**, Sentez Yayınları, İstanbul 2008.
- Küçükcalp, Kasım, **Jacques Derrida & Felsefenin Dekonstrüksiyonu**, Ketebe Yayınları, İstanbul 2020.
- Küçükcalp, Kasım, **Nietzsche ve Postmodernizm**, Kibele Yayınları, İstanbul 2017.
- Leach, Edmund, **Lévi-Strauss**, çev. Ayla Ortaç, Afa Yayınları, İstanbul 1985.
- Lechte, John, **Yapısalcılıktan Postmoderniteye Elli Çağdaş Düşünür**, çev. Barış Yıldırım, Açılım Kitap, İstanbul 2006.
- Leledakis, Kanakis, **Toplum ve Bilinçdışı**, çev. Abdullah Yılmaz, Ayrıntı Yayınları, İstanbul 2000.
- Lévi-Strauss, Claud, **Hüzünlü Dönenceler**, çev. Tahsin Yücel, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2002.
- Lévi-Strauss, Claude, **Myth And Meaning**, Schocken Books, New York 1979.
- Lévi-Strauss, **Din ve Büyü**, çev. Ahmet Güngören, Yol Yayınları, İstanbul 1983.

- Lévi -Strauss, Claude, **İrk, Tarih ve Kültür**, çev. Haldun Bayrı ve Arkadaşları, Metis Yayınları, İstanbul 1994.
- Lévi-Strauss, **Structural Anthropology**, Translated from French by Claire Jocabson and Broke Grunfast, Schopt Anchor books, Doubleday& Company inc., Gordon City, New York 1967.
- Maranda, Pierre, “Structuralism in Cultural Anthropology”, **Annual Review of Anthropology**, Volume 1.
- Marshall, Gordon, **Sosyoloji Sözlüğü**, çev. Osman Akinhay, Derya Kömürçü, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara 1998.
- Morris, Brian, **Din Üzerine Antropolojik İncelemeler**, çev. Tayfun Atay, İmge Kitabevi, İstanbul 2004.
- Nisbet, Robert, **Sosyolojik Düşünce Geleneği**, çev. Yusuf Kaplan, Paradigma Yayınları, İstanbul 2013.
- Norris, Chiristopher, **Deconstruction**, London And New York Routledge, 2003.
- Özbudun, Sibel; Balkı, Şafak, **Antropoloji-Kavramlar-Kuramcılar**, Dipnot Yayınları, Ankara 2005.
- Özlem, Doğan, “Evrenselcilik Mitosu ve Sosyal Bilimler”, Sempozyum Bildirileri, **Sosyal Bilimleri Yeniden Düşünmek**, Metis Yayınları, İstanbul 1998.
- Özlem, Doğan, **Felsefe ve Doğa Bilimleri**, İzmir Kitaplığı, İzmir 1995.
- Özlem, Doğan, **Tarih Felsefesi**, Anahtar Kitaplar Yayınları, İstanbul 1996.
- Özgül, Oğuz, **Yapısalcılık Üstüne**, De Yayınları, İstanbul 1985.
- Piaget, Jean, **Yapısalcılık**, çev. Ayşe Şirin ve Yener Akyayın, Doruk Yayınları, Ankara 1999.
- Revel, Judith, **Foucault: Güncelliğin Bir Ontolojisi**, çev. Kemal Atakay, Otonom Yayınları, İstanbul, 2005.
- Richter, Rudolf, **Sosyolojik Paradigmalar**, çev. Necmettin Doğan, Küre Yayınları, İstanbul 2012.
- Ricoeur, Paul, **Yorumların Çatışması**, çev. Hüsamettin Arslan, Paradigma Yayınları, İstanbul 2009.
- Ritzer, George, **Sosyoloji Kuramları**, çev. Himmet Hülür, De Ki Yayınları, Ankara 2013.
- Rosenau, P.M., **Postmodernizm ve Toplum Bilimleri**, çev. Tuncay Birkan, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara 2004.
- Sarup, Madan, **Postyapısalcılık ve Postmodernizm**, çev. Abdülbaki Güçlü, Ark Yayınevi, Ankara 1995.

- Sarup, Madan, **Postyapısalcılık ve Postmodernizm**, çev. A. Güçlü, Ark Yayınevi, Ankara 1997.
- Saussure, Ferdinand De, **Genel Dilbilim Dersleri**, çev. Berke Vardar, Multilingual, İstanbul 1998.
- Schumacher, E.F., **Aklı Karışıklar İçin Kılavuz**, çev. Mustafa Özel, Küre Yayınları, İstanbul, 2016.
- Skinner, Quentin, **Çağdaş Temel Kuramlar**, çev. Ahmet Demirhan, Vadi Yayınları, Ankara 1997.
- Swingewood, Alan, **Sosyolojik Düşüncenin Kısa Tarihi**, çev. Osman Akınhay, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara 1998.
- Şimşek, M.Emin., **Modernite, Postmodernite ve Bauman**, Belge Yayınları, İstanbul 2016.
- Toulmin, Stephen, **Kozmopolis: Modernitenin Gizli Gündemi**, çev. Hüsametdin Arslan, Paradigma Yayınları, İstanbul 2002.
- Turner, H. Jonathan; Beeghley, Leonard; Powers, H. Charles, **Sosyolojik Teorinin Oluşumu**, çev. Ümit Tatlıcan, Sentez Yayınları, Bursa 2010.
- Turner, P. Stephen, **Sosyal Teori ve Sosyoloji**, çev. Ümit Tatlıcan, Küre Yayınları, İstanbul 2008.
- Tüfekçi, M. Elif, “Yapısalcı Yöntem ve Uygulama Alanları”, **Tiyatro Araştırmaları Dergisi**, sayı: 17, 2004.
- Ulaş, Sarp, E. “Postyapısalcılık”, **Felsefe Sözlüğü**, (Hazırlayanlar, A.Baki Güçlü, Erkan Uzun, Serkan
- Urhan, Veli, Michel Foucault ve Düşünce Sistemleri Tarihi, Say Yayınları, İstanbul, 2013
- Uzun, Ü. Hüsrev Yolsal), Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara 2002
- Ünsaldı, Levent; Geçgin, Ercan, **Sosyoloji Tarihi, Dünyada ve Türkiyede**, Heretik Yayınları, Ankara 2013
- Walsh, F. David, **Temel Sosyolojik Dikotomiler**, (Ed. Chiris Jenks) çev. İhsan Çapçioğlu, Birleşik Yayınları, Ankara, 2012
- West, David, **Kıta Avrupa Felsefesine Giriş**, çev. Ahmet Cevizci, Paradigma Yayınları, İstanbul 1998
- Yücel, Tahsin, **Yapısalcılık**, Ada Yayınları, İstanbul 1999
- Yüksel, Ayşegül, **Yapısalcılık ve Bir Uygulama**, Yazko Yayınları, İstanbul 1981, s. 9.

Dizin

A

akıl 14, 18, 25, 68, 69, 78, 108, 120, 122, 129, 130, 137, 142
anlam 43, 49, 56, 57, 91, 111, 140, 149
anti-Platoncu 166
anti-popülist 166
Antropoloji 76, 78, 85
artzamanlılık 36, 43, 54, 60
Avrupa düşüncesi 14, 17, 30, 32, 37, 38, 61, 89, 102, 120
Aydınlanma 14, 19, 25, 26, 30, 75, 87, 94, 97, 108

B

Batı düşüncesi 17, 22, 24, 25, 26, 30, 75, 76, 89, 107, 114, 118, 119, 120, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 142, 143, 145, 148, 149, 151, 153, 157, 159
Batı felsefesi 26
bireycilik 88

C

Comte, Auguste 16, 32, 105

D

Derrida, Jacques 140
Descartes, Rene 26, 89, 108, 109
différance 143, 162, 163, 164
dil 20, 21, 23, 34, 38, 40, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 72, 74, 77, 80, 82, 83, 90, 91, 93, 97, 100, 101, 102, 103, 106, 107, 109, 114, 130, 136, 138, 140, 142, 143, 144, 145, 146, 149, 150, 153, 160, 161, 162, 165, 166
dil teorisi 49, 56
Durkheim, Emile 32, 38, 40, 41, 51, 65, 73, 90

E
eşzamanlılık 53, 95

F
fark 40, 57, 59, 77, 96, 100, 110, 143, 144, 165, 166
Frankfurt Okulu 89, 108
Fransa düşüncesi 28, 29, 32, 102, 120, 135
Freud, Sigmund 38, 40, 41, 67, 68, 69, 70

G
Genel Dilbilim Dersleri 38, 40, 45, 58, 145, 151
gösteren 44, 45, 47, 55, 56, 147, 150
gösterge 45, 48, 55, 100, 149, 155, 157, 164
göstergebilim 145, 149, 152
gösterilen 10, 17, 38, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 55, 56, 57, 59, 65, 100, 101, 102, 106, 111, 144, 145, 147, 148, 149, 150, 152, 154, 157, 164

H
hakikat 23, 26, 88, 104, 118, 125, 132, 133, 138, 139, 146, 148, 158
Hegel, G. W. F. 105
Heidegger, Martin 26, 107, 115, 139, 140
Hint-Avrupa dilleri 38

hümanizm 88, 89, 90, 92, 103, 115
Hüzünlü Dönenceler 28, 68

İ
İkinci Dünya Savaşı 21, 27, 28, 29
ilerlemeci tarih 30, 56, 75, 93, 95, 97
inanç 19, 25, 105
İnsan 13, 25, 77, 78, 79, 85, 92, 125, 133, 155

K
kavram 45
kültür 23, 28, 29, 30, 65, 66, 67, 69, 70, 72, 75, 76, 77, 78, 80, 81, 83, 84, 97, 103, 104, 112, 123, 124, 155, 157, 158, 161
kültür teorisi 28

L
Lévi-Strauss, Claude 22, 28, 30, 33, 37, 56, 63, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 76, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 92, 94, 95, 96, 97, 155, 157, 158, 159, 160, 161
liberalizm 88

M
Marx, Karl 16, 32, 70, 71
Mit 84
mitoloji 86

N
Nietzsche, Friedrich 103, 105, 106, 107, 113, 114, 115, 118

O-Ö
Oedipus miti 85
özne 16, 22, 23, 26, 27, 40, 88, 89, 92, 97, 99, 103, 104, 108, 109, 113, 115, 124, 125, 133, 136, 137
öznenin merkezsizleştirilmesi 22, 27, 103

P
Port-Royal dilbilimcileri 38
Postyapısalcılık 10, 23, 24, 44, 99, 100, 103, 104, 105, 106, 108, 109, 111, 114, 123, 137, 154, 155
Pozitivizm 41
Prag Okulu 63, 64, 66

R
Rousseau, J. J. 136, 158
rölativizm 21, 27, 28
Rönesans 14, 25, 88, 108
Rus biçimciler 61, 62

S
Saussure, Ferdinand de 21, 22, 23, 27, 31, 33, 34, 36, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 68, 74, 90, 91, 92, 93, 97, 101, 102, 103, 106, 107, 143, 144, 145, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 162, 165
sosyal teori 10, 19, 20, 21, 22, 28, 29, 34, 39, 58, 60, 87, 90
söz (parole) 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 23, 26, 27, 28, 29, 31, 32, 34, 36, 40, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 55, 58, 59, 60, 62, 64, 67, 72, 75, 78, 83, 86, 87, 91, 92, 93, 96, 100, 101, 103, 104, 106, 107, 108, 109, 110, 116, 118, 127, 129, 130, 131, 133, 135, 136, 137, 141, 142, 143, 144, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 158, 161, 163

T
tarihsellik 27
toplum 15, 21, 25, 26, 29, 34, 57, 66, 72, 73, 88, 90, 93, 97, 102, 107, 108, 160
toplumsal yapı 21, 25

V
Varoluşçuluk 29

Y
yapısalcı dil teorisi 56
Yapısalcılık 21, 22, 25, 27, 28, 29, 30, 31, 35, 36, 40, 61, 63, 75, 93, 95, 99, 100, 111
yapısökümcü 142, 166

Yapısalcılıktan Postyapısalcılığa

Sosyal Teorinin Dönüşümü

E.F. Schumacher, Akli Karışıklar İçin Kılavuz adlı eserinin “Felsefi Haritalar Üzerine” bölümünde bir hikâye aktarır. Yazar, Leningrad gezisi sırasında, nerede olduğunu bulmak için, bir haritaya başvurur fakat işin içinden çıkamaz. Çünkü gezerken gördüğü bir kaç büyük kiliseyi haritada bulamamaktadır. Bir rehber sorar. Rehberden “biz haritalarımızda kiliseleri göstermeyiz” cevabını alınca, haritada açık bir biçimde belirtileni gösterdiğinde “bu bir müzedir” der rehber ve ekler: “bu bizim yaşayan kilise (ibadete açık) dediklerimizden değil, sadece yaşayan kiliseleri göstermiyoruz”. Gözler önünde olan ve apaçık bir biçimde görülebilen birçok şeyi, üzerinde en çok durulan, çok önem verilen, hayata yön verdiği düşünülen şeyleri göstermeyen bir harita. Bu hikâye bana sosyal teorilerin nasıl inşa edildiğini izah etmeye yönelik oldukça manidar bir hikâye gibi gelmiştir. Zira bizler her ne kadar sosyal teorileri bilimsel olarak nitelemek ve bilimsel niteliğinden dolayı onlara evrensel ve genel geçer bir bilgi statüsü yüklüyor olsak da, nihai noktada teoriler insani öznelerin birer inşası olarak karşımıza çıkmaktalar. İki dünya savaşından sonra sosyal bilimlerde yaşanan krizi aşmaya yönelik bilimsel bir teori olarak ortaya çıkan yapısalcılık bütün sosyal bilimlerde uygulanarak büyük bir şöhret kazanmıştır. modern özne merkezli düşünceye yönelik eleştiri için önemli bir uğrak noktası olan yapısalcılık söz konusu eleştirilerde yeterince radikalleşememekle eleştirilmiştir. Özellikle Foucault ve Derrida’nın yapısalcılığın imkânlarını radikal boyutlarına taşıdığı eleştiri genel olarak postyapısalcılık olarak adlandırılmıştır. Bir sosyal teori olarak insani inşanın tüm niteliklerini taşıyan yapısalcılık, postyapısalcılar tarafından eleştirdiği geleneğin bir devamı olarak görülmüştür. Bu çalışma Saussure’den Derrida’ya sosyal teori olarak yapısalcılığın dönüşümünü ele almayı hedeflemiştir.